

нормативні акти для покращення механізму захисту прав і свобод людини і громадянина.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>
2. Allgemeines Gleichbehandlungsgesetz. https://de.wikipedia.org/wiki/Allgemeines_Gleichbehandlungsgesetz
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. Country Reports on Human Rights Practices: Germany. 2023. <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/germany>

Калінін Володимир Володимирович,
здобувач вищої освіти магістра ННІПП
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сьох Катерина Ярославівна
завідувач кафедри конституційного права
та прав людини НАВС,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ: ПРИМУСОВА ДЕПОРТАЦІЯ, РУСИФІКАЦІЯ ТА ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Окуповані території України стали епіцентром масштабних порушень прав людини, серед яких позасудові страти, катування, примусова депортація та обмеження основних свобод. Порушення прав людини на окупованих територіях порушують норми міжнародного гуманітарного права, зокрема Женевських конвенцій 1949 року.

Дії окупаційної адміністрації спрямовані на повне викорінення української ідентичності через примусову русифікацію та денаціоналізацію. Масові викрадення та насильство щодо мирного населення є ключовими елементами залякування. Окуповані території стали місцем системних катувань цивільного населення та військовополонених. Наприклад, у місті Буча після звільнення були знайдені масові поховання зі слідами тортур. Подібні злочини грубо порушують статтю 3 Женевських конвенцій, яка забороняє жорстоке поводження із цивільними та військовополоненими.

Російська окупаційна влада також здійснює масову депортацію українців. Десятки дітей були незаконно вивезені з окупованих територій. Можна сказати що

це зафіксовані факти порушення прав людини та міжнародного гуманітарного права. Хоча й визначення моменту, коли міжнародне гуманітарне право має бути застосоване, потребує оцінки реальної ситуації на місці. При цьому внутрішнє трактування ситуації сторонами конфлікту чи їхня офіційна позиція не впливають на її кваліфікацію відповідно до міжнародного гуманітарного права, яке базується виключно на об'єктивних критеріях.

У контексті розмежування понять *jus ad bellum* (право на війну) та *jus in bello* (право під час війни), порушення норм Статуту ООН, яке могло стати причиною конфлікту, не впливає на питання застосовності міжнародного гуманітарного права. Міжнародний збройний конфлікт, відповідно до спільної статті 2 усіх Женевських конвенцій, розпочинається з моменту виникнення збройного насильства між збройними силами двох або більше держав.

Оскільки як росія, так і Україна є суверенними державами, збройний конфлікт між ними регулюється нормами міжнародного гуманітарного права, що стосуються міжнародних збройних конфліктів. Застосування міжнародного гуманітарного права відповідно до спільної статті 2 передбачає автоматичне й негайне поширення всіх положень чотирьох Женевських конвенцій, Додаткового протоколу I, а також інших норм міжнародного гуманітарного права, які регулюють подібні ситуації згідно з міжнародними договорами або звичаями.

На окупованих територіях вводяться російські нові навчальні програми, навчання за впровадженою освітньою програмою використовуються підручники з історії, які виправдовують російське вторгнення та зображують Україну як «неонацистську державу». Забороняється використання української мови, знищуються культурні пам'ятки. Наприклад, у Маріуполі зруйнували Драматичний театр, який був символом української культури. Це є свідоме продовження політики зміни самоідентифікації цілого покоління українців, що є ознакою геноциду згідно з міжнародним правом. Такі злочини вказують на справжню мету загарбницької війни, а саме – знищення українців як нації.

Масові порушення прав людини на окупованих територіях є грубим порушенням норм міжнародного права та серйозним викликом для України. Для вирішення цих проблем необхідна системна робота на національному та міжнародному рівнях, що включає документування злочинів, підтримку жертв, реформування національного законодавства та посилення міжнародного тиску на агресора. Лише за умови консолідації зусиль України та міжнародної спільноти можливе ефективне відновлення прав людини та притягнення винних до відповідальності.

Пропозиції щодо вирішення питання: На мою думку, одне з основних фактів які допомагають та допоможуть вирішити цю проблему це документування порушень прав людини. Наприклад, підтримання та збільшення- створених реєстрів, це допоможе обліку та веденню державного реєстру злочинів проти людяності та воєнних злочинів на окупованих територіях. Також співпраця з міжнародними організаціями: Залучення ООН, ОБСЄ та Міжнародного

кримінального суду для фіксації фактів порушень, це все існує, на даний момент не показує високого результату, але в майбутньому це допоможе висвітлити на загальний доступ, щоб всі розуміли

Використання, при можливості, дронів, супутникових знімків та цифрових платформ для збору доказів злочинів, щоб кожен злочин був зафіксований не лише документально, а ще були фактичні знімки.

Запровадження серйозніших санкцій проти військових та цивільних осіб, причетних до порушень прав людини. Наразі саме санкції є найбільш дієвим інструментом впливу на країну-агресора з боку цивілізованої світової спільноти.

Проведення інформаційних кампаній серед міжнародної спільноти для привернення уваги до злочинів РФ. Проведення інформаційних кампаній в державі для поширення інформації та набуття практичного досвіду щодо захисту прав людини в умовах війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Женевська Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

2. Конвенція ООН про права дитини. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

3. Звіт про порушення та недотримання міжнародного гуманітарного права та права прав людини, воєнні злочини та злочини проти людяності, пов'язані з примусовим переміщенням та/або депортацією українських дітей до російської федерації. URL : <https://www.osce.org/uk/odihr/546560>

3. Інформаційні матеріали Amnesty International та Human Rights Watch. URL: <https://www.amnesty.org.ua/>

4. Конвенції щодо запобігання і покарання злочинів геноциду. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text

5. Міністерство закордонних справ України: Санкції проти РФ. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/sankciyi-proti-rf>